

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Pred našimi občnimi zbori

Pred nami je čas, ko vsako leto vse naše edince polagajo račune o delu v preteklem letu in izvedejo svoje občne zbornice. Lahko rečemo, da je naša JSZ vsako leto le-te izvedlo z veliko organizacijsko spretnostjo in so bili živ pogon našega dela in poslanstva med slovenskim delovnim ljudstvom. Odgovornosti tega poslanstva se moramo sedaj še bolj živo zavedati spričo dejstva, ki se dogajajo okrog nas in ki so nas že zajeli. Delavstvo se je znašlo v novem položaju. Razpuščena je bila največja predstavica delavstva z razpustom vseh ursovih organizacij. Lahko rečemo, da vse delovno ljudstvo čuti v prenehanju delovanja te svobodne delavske strokovne organizacije veliko oviro za delo v korist svojih delavskih interesov. Delavstvo se je znašlo pred novimi dogodki, s katerimi mora računati in se mora tudi temeljito pripraviti na obrambo svojih gospodarskih, kulturnih in socialnih koristi. Problem delavca kot človeka in enakopravnega člana v vsem družbenem dogajanju je postal danes bolj aktualen kakor je bil kdaj koli prej.

Pri vsem tem se moramo krepko zavedati, da nas ne bo reševalo prazno filozofiranje, temveč krepko in smotno delo, ki mora biti polno sile po življenju in uveljavljanju za delavsko dobro. Vse naše prireditve, tečaji, sestanki, naše časopise in redni občni zbori nas morajo na to pripraviti. Zgraditi moramo močno strokovno akcijo, ki bo kos vsem današnjim delavskim zahtevam in ki bo dostojen branik delavstva pred gospodarskim propadanjem, demoralizacijo in življenjsko brezbriznostjo. Organizirati moramo vse sile in jih posvetiti skrbi za našo delavsko stvar. Vzporedno z dobro urejeno strokovno akcijo se moramo dobro pripravljati na naše delavske kulturne in idejne poslanstvo. V časih zmede, ki jo hoče izrabiti v svojo korist meščanska miselnost in meščanski svet, mora postaviti delavstvo svoje delavsko poslanstvo in svojo čisto delavsko miselnost. Zavedati se moramo, da je bilo delavstvo z obljubami že neštetokrat varano in da bomo imeli samo to, kar si bomo sami zgradili. Na vse to pa se moramo temeljito pripraviti!

Naše skupine so zmagovale skozi vse leto velike napore v borbi za svoj obstanek. Vse skupine so izvedle večja mezdna in splošno strokovna gibanja, mnogo od teh tudi po večkrat. Bolj kakor kdaj koli prej je bilo v preteklem poslovnem letu dragocena delavska skupnost. Ta naša delavska skupnost postaja vsak dan močnejša in tudi vsak dan bolj dragocena. Mi jo znamo čuvati in ne bomo od nje odstopili za nobeno ceno, če tudi bi nas stalo življenje!

Jugoslovanska strokovna zveza hodi danes svojo delavsko pot in njena pota se močno križajo z vsemi meščanskimi strankami, v katerih delavstvo nima kaj iskati. Naše bogate izkušnje nas v tej veri krepko potrjujejo. Naša pot je delavska in naša dolžnost je graditi z večino delovnega ljudstva boljše prihodnost, ki mora biti za delavca lepša in ga zadovoljiti v njegovem poslanstvu.

Kot del celote delovnega ljudstva smo odločno za svobodo delavskega gibanja, ki nam mora biti pogoj vsega našega dela in tudi dela bodoče druž-

Lansko leto so začeli izdajati »Revijo katoliške skupnosti«. V letošnjo prvo številko je napisal uvodnik z naslovom »Krščanski socializem« glavni urednik »Slovenca« g. dr. Ivan Ahčin. V članku ponavlja stare trditve in ugovore proti krščanskemu socializmu, ki so jih krščanski sociologi že zdavnaj ovrgli.

Na tem mestu naj se pomudim le pri glavni dr. Ahčinovi trditvi, da krščanski socializem pomeni pokristjanjenje marksizma. Predno pa se sploh spuščamo dalje v razmišljanja v tej smeri, moramo razčistiti pojem socializma, komunizma in marksizma, ki je danes vsakemu delavcu sicer bolj ali manj jasen, dr. Ahčinu pa je še vedno zelo nejasen, kakor vsaj dokazuje zgoraj omenjena razprava. Dr. Ahčinu ni le neznano, kaj pomenijo posamezni termini, marveč mu je tudi neznano, kaj sploh je komunizem, kar dokazuje njegova lani izšla brošura »Komunizem«.

Socializem nikakor ni tvorba kakega Marxa ali Proudhona, marveč je izraz mentalitete, ki jo ustvarja kapitalizem v delavstvu. Socializem je na svetu že tako dolgo, kakor je v veljavi red, da eden dela, drugi pa počiva in uživa sadove od dela prvega. Najstarejši zgodovinski dokumenti nam pričajo o socializmu v starem svetu. Dr. Ahčin se o tem lahko prepriča, če odpre ustrezne strani v Krekovem »Socializmu«, ali Beerovi »Zgodovini socializma«. Socializem pomeni neko čisto splošno in popolnoma nedoločeno spoznanje, da v današnjem socialnem redu nekaj ni v redu, kar ima za posledico teženje po izboljšanju današnjega stanja. Tako je trdil Proudhon, da je socializem vsako teženje po izboljšanju današnjega socialnega stanja. Podobno je tudi dr. Ušeničnik pisal: »Socializem je na splošno vsak nauk in vsak poizkus, ki hoče nasproti liberalizmu in individualizmu s socialnimi uredbami

be. Uveljavljati hočemo demokracijo, ki jo pa ne smatramo samo kot političen pojem, temveč kot izraz volje delovnega ljudstva. Delovno ljudstvo pa predstavlja danes večino človeške družbe.

Vse te probleme danes vse bolj čutimo kakor kdaj koli prej in ves svet si je na jasnem, da stoji na prelomnici, na katere drugi strani se bo začelo novo življenje. Delovni človek si danes ničesar bolj ne želi, kakor ureditve boljših razmer družbe v duhu pravice. Čisto gospodarski problemi v borbi za samoohranitev so danes čisto upepelili vsako delavsko dušo, na dnu te pa gori še vedno tisti idejni

izboljšati družabne gospodarske razmere, zlasti bedni položaj delavskih stanov.« (Socialno vprašanje str. 50.) Kdor pozna zgodovino socializma in kdor pozna tudi sedanjost, ta ve, da so se v zgodovini imenovali socialiste najrazličnejši socialni delavci, ki so imeli le to skupnost, da so vsi težili po izboljšanju današnjega reda. Socialiste so se imenovali vsi socialno-demokratski voditelji, socialisti se imenuje belgijski voditelj delavske stranke de Man, in tudi Nemci so pristaši nacionalnega socializma. Ko se je delavstvo začelo deliti na več svetovnih nazorov, je tudi njihov socializem dobival nova imena. Marx se n. pr. nikdar ni imenoval socialista, ampak vedno le komunista. Danes komunistov ne imenujemo več socialiste, kakor smo imenovali socialne demokrate, — ampak bolševike in vemo čisto točno, da imamo opravka s pristaši četrtne internacionale. Če hočemo govoriti še določneje, potem govorimo o leninistih in trockistih in podobno. Kakor je »komunizem posebna oblika socializma«, kakor pravi sam dr. Ušeničnik (gl. Socialno vprašanje str. 52), tako je tudi krščanski socializem le socialno krščanstvo, ki se ga je oprijelo delavstvo in ga spojilo s svojim teženjem in hotenjem.

Po vsem tem nam je očitno, da tvori socializem nekako bazo za vsako delavsko socialno doktrino. Socializem tvori nekak residuum, da govorim s paretom, na katerem se tvorijo različni socialistični nazori, ki se pa lahko med seboj bistveno razlikujejo.

Jasno je torej, da je poleg materialističnega socializma mogoč tudi krščanski socializem. Če dr. Ahčin ne more tega verjeti nam, naj pa verjame dr. Ušeničniku, ki pravi v svojem »Socialnem vprašanju«: »Po razmerju do krščanstva ločimo materialistični (proti-krščanski) in krščanski socializem« (str. 51.)

plamen, ki ji kaže pot k uravnavanju zmede, v katerih živimo.

Naši občni zbori se bodo skoraj začeli. Nekateri skupine so jih že opravile. Na teh občnih zbora bomo ponovno utrdili naše delo in se navzeli zavesti, ki nas bo vodila naprej. Ne bo nas motila nobena sila niti nobena zapreka, da bi krenili s pravega delavskega pota. Po opravljenih občnih zbora bomo naša volja še močnejša in naše sile še bolj strnjene. Drugače v teh časih tudi biti ne more. Na teh občnih zbora bomo prešteli vsa posredovanja in podvige za ureditev naših mezdnih pogojev, naše apele na oblast, naše notranje organizacijsko delo, ki

Tu torej ne more biti govora o nikakem »pokristjanjevanju«. Motijo se tisti, ki mislijo, da je krščanski socializem nastal tako kakor naša ZZD, zgolj iz opozicije do komunizma, ali mogoče iz spoznanja, da je marksizem protikrščanski in nevaren krščanskemu delavstvu. Krščanski socializem je marveč prav tako notranja tvorba krščanskega delavstva, kakor je materialistični tvorba materialističnega, in je krščanski socializem prav tako postal iz potrebe časa kakor materialistični.

Marsikoga je motilo in ga še moti, ker je tudi krščanski socializem priznaval teorijo dela kot edinega tvorca menjalne vrednosti. Ta teorija se običajno pripisuje Marxu in se smatra kot specifično marksistična. Toda Marx te teorije nikakor ni odkril, ampak jo je le dosledno izpeljal. V osnovi moremo imeti to teorijo kot bistveno sestavino vsakega socializma, ker delavstvu nekako »leži«, da je le ono produktivno. Razen tega je ta teorija spremljala delavstvo od prvih početkov njegovega sindikalnega gibanja v Angliji pa vse do danes, čeprav so jo prav za prav odkrili meščanski ekonomisti. Upoštevati je treba tudi dejstvo, da proti tej teoriji ni obveljala nobena kritika. Ob vrednostni teoriji vidimo, da je med »krščanskim socializmom in materialističnim socializmom v mnogočem popolno soglasje«, kakor zopet pravi dr. Ušeničnik.

Vse to je tako preprosto in resnica je tako očitna, da ne moremo razumeti, »kako more kdo ugovarjati tem tako jasnim načelom o krščanskem socializmu. Tak krščanski socializem je oznanjal dr. Krek, takšnega katoliški shodi, in sodim, da bi bila nesreča, ako bi med delavsko mladino prevladovali drugačni nazori.« (Dr. Ušeničnik »Socialna misel« L. V. št. 5.)

Sik.

se zrcali v številnih sestankih, sejah, dopisih itd. Ko bo vse to zbrano, bomo videli ogromno delo, ki je bilo opravljeno in ki smo ga opravili mi sami. Pri vsem tem smo imeli velike težave, toda nismo omagali. Ravno v tem je poudarek organiziranega delavca, ki dela in gara za dvig celote. Vse drobno delo zbrano v celoto predstavlja veliko silo, ki nekaj pomeni. In tega smo danes pri JSZ veseli.

Vsa velika naloga svobodnega delavskega strokovnega gibanja naj se zrcali v občnih zbora naših skupin, v svesti si, da gradimo veliko delavsko celoto, ki je poročstvo lepših in svetlejših dni.

S. K.

Resolucija o ukinitvi SUZOR-ja ali kakšno naj bo delavsko zavarovanje

Jugorasi je sestavil resolucijo o ukinitvi SUZOR-ja in o ustanovitvi samostojnih nosilcev delavskega zavarovanja. Ta resolucija je bila razposlana vsemu delavstvu v podpis. S to resolucijo je hotel ustvariti Jugorasi neko splošno delavsko gibanje. Zato je naša dolžnost, da zavzamemo v tem pogledu svoje stališče.

Kaj obsega resolucija?

Resolucija obsega naslednje: SUZOR naj se likvidira, namesto njega naj se ustanovijo trije nosilci delavskega zavarovanja, in sicer za Srbijo eden, za banovino Hrvatsko eden in za Slovenijo eden. Merkur naj se prav tako likvidira.

V svrhu enotnega izvajanja osnovnega zakona naj se ustanovi »Svet nosilcev socialnega zavarovanja«.

Nadaljnje točke, katerih je v celoti 12, obsegajo navodila, kako naj se likvidira SUZOR iz gospodarskega stališča.

Naše stališče

Pri resoluciji ni sodelovalo vse delavstvo po svojih strokovnih organizacijah, ampak samo Jugorasi. Zato izraža resolucija samo stališče Jugorasa.

Mi smo glede SUZOR-ja že večkrat povedali svoje mnenje in ugotovili, da je končal svojo nalogo in da ni več sodoben. Z drugimi besedami se to pravi: Socialno zavarovanje prihaja v vedno večjo krizo, zato potrebujemo temeljite in nujne reforme. Kriza ni le gospodarskega, temveč tudi duhovnega značaja. Duhovna kriza se očituje v tem, da izgublja zavarovanje pri članih na zaupanju in da se smatra nasproti njemu tujca, ne pa nosilca in njegovega dograjevalca.

Resolucija ni zajela bistva

Zato moramo ugotoviti, da resolucija ni zajela bistva, ampak je ostala le pri nekakem političnem delu. Njej gre le za likvidacijo SUZOR-ja in za ustanovitve novih nosilcev zavarovanja, drugače pa naj v splošnem ostane vse pri starem. Toda tudi predlog o nosilcih je zelo ponesrečen in more nujno roditi odpor.

Resolucija ne upošteva, da še ni izvedena razmejitev med banovino Hrvatsko in ostalimi pokrajinami. Ravno nedokončana razmejitev je vzrok, da je obstal sporazum na polovico pota. Zato bi bilo bolje, da bi bili samostojni nosilci zavarovanja ali teritoriji banovin ali teritoriji sedanjih glavnih bratovskih skladnic ali pa teritoriji delavskih zbornic. V tej obliki bi bili samostojni nosilci delavskega zavarovanja izvedljivi, v obliki kot jo predlaga resolucija, pa ne, ker se bodo temu protivili, če že ne drugi, Hrvati.

Tudi predlog o »Svetih nosilcev socialnega zavarovanja« ne more biti za delavstvo sprejemljiv. Ti »sveti« bodo morali imeti večjo moč kot jo imajo »sveti« pri pokojniškem zavarovanju, sicer ne bodo mogli izvršiti svoje naloge, in sicer da se izvaja socialno zavarovanje po vsej državi enotno in pod istimi pogoji.

Isto je z nadzorstvom. Banovina naj bi bila nadzorstvena oblast prve instance. Vrhovno nadzorstvo bi moralo imeti brezpogojno ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje.

Socialno zavarovanje naj se poenoti

JSZ je izdelala že leta 1930. predlog za reorganizacijo socialnega zavarovanja. Načela tega predloga tudi sedaj osvajamo.

Sedanje socialno zavarovanje vseh vrst je razbito in predrago. Vsi delavci in nameščenci brez izjeme morajo biti zavarovani pri istem nosilcu zavarovanja. Zavarovanje mora biti enotno z enotnim prispevkom za vse vrste zavarovanj.

Nosilci socialnega zavarovanja morajo sicer za posamezne kategorije delavcev in nameščenecv pripustiti višje zavarovanje. Toda vodilno je načelo enotnega zavarovanja, in sicer v tehničnem in organizatoričnem pogledu.

Nasledki enotnega zavarovanja

Enotno zavarovanje bi se zelo pocenilo. Nobena tajnost ni, da sedanji način socialnega zavarovanja zelo podražuje upravo. Če bi bilo, odnosno ko bo socialno zavarovanje enotno tudi

tehnično, bo odpadlo veliko vmesnih uprav in s tem tudi vmesni stroški. Že likvidacija SUZOR-ja bi veliko prihranila. Saj se na podlagi sedanje tehnične in upravne ureditve vodi zelo veliko istih opravil, zlasti v nezgodni panogi, pri SUZOR-ju in OUZD-ejih. Torej dvojno poslovanje.

Odprava birokratizma

Enotno socialno zavarovanje bi moralo moralno napovedati boj tudi nezastopnemu birokratizmu, ki se je razpasel pri OUZD-ih in SUZOR-ju. Ves sistem uprave je zgrajen na številnih predpisih in uredbah, tako da se v labirintu tega birokratizma ne znajde niti tisti, ki je kolikor toliko upoznan z njim, kaj šele člani. Ravno ta birokratizem jemlje ugled in zaupanje v zavarovanje. Poslovanje in organizacija zavarovanja morata biti tako poenostavljena, da ga bodo mogli z lahkoto nadzorovati zainteresiranci.

Sedaj imajo pri socialnem zavarovanju glavno besedo uradniki, zlasti višji, in zdravniki. Tudi v tem pogledu mora reorganizirana in poenostavljena uprava prinesiti izpremembo.

Člani morajo priti do besede

Pri upravi SUZOR-ja vlada že od njegove ustanovitve izjemno stanje.

Člani sploh še niso prišli do besede. Tudi to izjemno stanje je ubilo v članah zaupanje v zavarovanje. Večkrat slišimo ugovore, da je ves sistem SUZOR-ja tako kompliciran, da bi se težko izvedle volitve v njegovo upravo. Pri enotnem socialnem zavarovanju bi ta ugovor odnosno zapreka odpadla. S tem bi se končno ustvarilo normalno stanje.

Zaključne pripombe

1. Smo za ukinitve SUZOR-ja. Toda če kdo želi akcije vsega delavstva, mora pač najti pota in sredstva, da sodeluje delavstvo po svojih predstavnikih. JSZ ni sodelovala, zato njeni člani tudi ne bodo podpisovali resolucije. Diktata mi ne prenesemo.

2. Poleg tega obsega resolucija samo načrt za ukinitve SUZOR-ja in teritorialno razdelitev novih nosilcev zavarovanja, nima pa nobenih predlogov za izboljšanje materialnih pogojev zakona o zavarovanju delavcev, kar bi edino moglo jamčiti za izboljšanje delavskega zavarovanja, sicer bi se izpremenila samo firma.

3. Kot privrženci demokracije zahtevamo, da dobimo čim prej voljene samouprave, katere edine morejo izraziti željo zavarovanih delavcev in njihovih delodajalcev.

Ob klicu za skupno delo

Rekli smo, da je centralno tajništvo delavskih zbornic v razsulu. Zagrebška in splitska delavska zbornica ne sodelujeta več, belgrajska in ljubljanska delavska zbornica sta tik pred izstopom. Ko se to izvrši, centralnega tajništva ne bo več. Človek ima občutek, da je to prvi korak za likvidacijo delavskih zbornic sploh.

Centralno tajništvo je naraven in dosleden rezultat delavskih zbornic samih. Naloga delavskih zbornic je tudi kulturnega pomena. Če hoče zbornica služiti gospodarskemu in kulturnemu dvigu svojih članov in socialni politiki vobče, mora ustvariti v članih samih razpoloženje in smisel za to. To razpoloženje morejo ustvarjati v prvi vrsti strokovne organizacije. Zaradi tega je prva naloga zbornice, da iztrga organizacije iz miselnosti vsakdanjih borb po receptu političnih strank, t. j. da si morajo organizacije same, pa tudi pripadniki organizacij med seboj brezpogojno nasprotovati ali celo sovražiti se. Delavska zbornica pa mora nasprotno poudarjati to, kar je vsem strokovnim organizacijam skupno in jih na ta način usmerjati na skupno sodelovanje. To delo se je v glavnem delavskim zbornicam v večini posrečilo. Kjer se ni, je znamenje, da niso imele zbornice posrečenega vodstva. Za ljubljansko delavsko zbornico moremo reči, da se ji je posrečilo 100 odstotno.

To je bližnja naloga delavskih zbornic. Nadaljnja njihova naloga je, da propagirajo delavsko skupnost v vsej državi. To pa ni drugače mogoče, kakor da imajo skupen organ. Brez tega ni skupnosti.

Brez skupnega organa morajo delavske zbornice nujno postati ozkosrčne, njihovo delovanje mora postati preveč krajevno in nič v službi delavske skupnosti. V takem stanju morajo nujno izgubiti tudi zaupanje delavstva, ker ne delujejo v smislu delavske skupnosti, ampak jo drobijo.

Vsako vprašanje, predvsem pa delavsko vprašanje, mora brezpogojno temeljiti na strogo moralnih osnovah. Ni dovolj, da se govori o svobodi delavstva, o delavski skupnosti, zavdati se je treba, da le zgledi vlečejo. Od lepih besed ni bil še noben delavec sit, pa tudi niti ena delavska pravica ni od njih zrastle.

»Slovenski delavec« odnosno ZZD naj si izpraša vst, če more v tem pogledu vzdržati objektivno sodbo. Če jo more, potem naj le poziva delavstvo na skupnost.

Najmanj, kar moraš storiti za delavstvo, je, da točno vsak mešec plačaš članarino. Organizacija brez sredstev za borbo je le mrtvo telo brez žiljenja.

Brezposelne podpore in orožne vaje

Birokratski predpisi Borze dela, izdani brez zaslusanja zastopnikov delavstva, za dajanje brezposelnih podpor so že od nekdaj edinstveni. Znani so primeri, da je Borza dela vrnila prošilcevo prošnjo zato, ker je bil birokratski predpis, da mora prošilec, ki se ne zna podpisati, točno predpisano pritisniti palec namesto podpisa na prošnjo za podporo. Ti predpisi so dani iz Beograda in naše uradništvo na borzi samo trpi, ker mora izvršiti nepotrebno birokratsko delo, poleg tega je še po nedolžnem predmet napadov od strani delavstva.

Borza dela prejema prispevke, ki jih plačuje delavstvo. Zato ni nobena milost brezposelnemu, če mu da podpora, saj to je denar, ki ga je delavec plačeval borzi. Vsak delavec bi tedaj pričakoval, da bo borza ravnala vsaj tako proti tistim, ki dajejo prispevke, kot dela to OUZD, ki je med delavstvom na glasu kot vzor birokratstva.

Toda v zadevi orožnih vaj je OUZD pokazal, da upošteva to, da delavec že s te mdosti žrtvuje, ko gre brez odloga v obrambo domovine za več mesecev na orožne vaje in s tem zgubi mnogo na zaslužku. OUZD ta čas ne jemlje od delavca prispevkov. Da delavec zaradi tega, ker je žrtvoval čas in zaslužek za domovino, ne izgubi pri bolniškem zavarovanju svojih pravic, se mu čas orožnih vaj šteje kot pasivno članstvo in s tem mu ostane pravica do raznih dajatev.

Vse drugače pa ravna v tem primeru Borza dela. Uredba o dajanju brezposelnih podpor pravi, če ima brezposelni dve leti nepretrgane zaposlitve, ima pravico dobiti 12 obrokov podpore. Uredba pravi dalje: ako brezposelni zato nima v dveh letih 24 mesecev aktivnega članstva, ker je bil bolan, se mu toliko čez dve leti upošteva aktivno članstvo, kolikor časa je bil v bolniškem stanju. Prošilec za podporo v smislu teh predpisov lahko v razdobju dveh let za več mesecev prekine zaposlitev in če je v času prekinitve bil v bolniškem stanju, bo dobil vseeno dvanaest obrokov podpore. Sedaj pa pogledimo postopek proti tistim, ki so bili na orožnih vajah. Orožne vaje ne prekinejo zaposlitve. Sklep vlade je, da je vsak kaznovan, kdor to ne upošteva. Borza dela pa to ne upošteva in če ima delavec, ki je bil dolgo vrsto let nepretrgoma zaposlen in še ni podpora prejemal, v zadnjih dveh letih nekaj pasivnega članstva pri OUZD zato, ker je bil na orožnih vajah, izgubi štiri obroke podpore.

Ugotovili smo, da borza dela zaradi birokratskih predpisov krši državne zakone, ki jih je vlada sklenila v zaščito tistih, ki branijo domovino. Borza dela ima tedaj zaradi evropske vojne dvakratno korist: Prvič zaradi poviške delavskih plač prejema veliko več prispevkov od delavstva, kot pa če bi bile ostale plače, ki so bile pred vojno, višine podpor pa ni nič zvišana. Drugič odbije še štiri obroke podpore delavcu, ki je zadostil predpisu borze o dajanju podpor ter ima neprekinjeno zaposlitev, toda borza tolnači predpise v škodo delavca tako hudo birokratsko, da s tem sama krši državne zakone in s tem tudi zakon, ki ga je narekovala obramba domovine.

Zahtevamo, da slovenska uprava Borze dela zavzame drugačno stališče in odobri tistim, ki so bili na orožnih vajah, vse pripadajoče obroke. Menimo, da ni treba pristanka Beograda, da se preneha z birokratskim ravnanjem, ki je protizakonito, kakor smo to dovolj jasno pokazali.

Se druga stvar je pri Borzi dela, ki jo delavci ne morejo razumeti. Če že borza zaradi veliko večjega dotoka delavskih prispevkov, ki so avtomatično porasli z dvigom delavskih mezd, ne zviša prispevkov, bi morala vsaj tisto skromno podporo, ki je bila mišljena za dragingo pred štirimi leti, v redu plačevati. Uradništvo Borze dela je zelo obremenjeno z delom. Dela dopolne in popoldne, pa vseeno dobi delavec podporo šele po pet do šest tedenskem čakanju. Slovenska uprava bi gotovo morala čutiti, kako v teh razmerah brezposelni težko čaka tisti skromni prispevek. Če bi ga v redu prejemal, bi vsaj lahko še nekaj kil koruze kupil. Uprava bi morala nastaviti še nekatere moči v pisarni, da bi bilo mogoče rešiti prošnje za podpore v redu. Sredstev ima borza gotovo dovolj, brezposelni so pa tudi na razpolago in bi hvaležno sprejeli nekajmesečno zaposlitev.

Delavstvo zahteva, da se takoj začne poslovati drugače!

Rudarsko delavstvo in TPD

Zahteve rudarjev proti TPD in kako jih utemeljujejo

Ker na razpravi s TPD 15. januarja 1941 ni prišlo do sporazuma in je TPD enostransko uveljavila nove plačilne pogoje svojemu delavstvu, so strokovne organizacije zaradi tega zaprosile rudarsko glavarstvo, da razpiše čim prej poravnalno razpravo v smislu člena 15. uredbe o minimalnih mezdah. Kot sporne točke so navedle:

1. glede določitve pravičnega, dejanskega porasta draginje odgovarjajočega procenta poviška plač in akordov;
2. glede določitve onih kategorijskih mezd, ki naj služijo tako sedaj kakor tudi v bodoče kot osnova, od katere naj se odmerjajo draginjski poviški;
3. glede dneva, s katerim naj stopi v veljavo novi draginjski povišek, ki sloni na porastu draginje v mesecu novembra in decembru 1940, odnosno kompenzacije izpadka na povišanih prejemkih s posebnim nabavnim prispevkom;
4. glede nočnih čuvajev;
5. glede v letu 1939. odpustitve rudarjev, za katere se predlaga ponovna zaposlitev.

Nato je rudarsko glavarstvo razpi-

salo razpravo, ki se je vršila v sredo 5. februarja 1941 ob 10 dopoldne v prostorih Glavne bratovske skladnice v Ljubljani.

Delavska delegacija se je za to razpravo temeljito pripravila. Prav tako je opozorila oblast na krivično postopanje TPD nasproti svojemu delavstvu. Razprave so se udeležili vsi povabljeni, med temi sta na razpravo prišla tudi dva delavska zaupnika, eden iz Zagorja, drugi pa iz Trbovelj. Toda zastopnik rudarskega glavarstva ju ni prapustil k razpravi, čes da nista bila vabljeni.

Iovariš Stanko je v imenu delavske delegacije dal izjavo, da naj se ju pusti k razpravi in da delavska delegacija celo želi, da sta navzoča, ker bosta tako pravilno informirana, sicer bodo v nekaj dneh zopet prišli novi letaki, ki bodo delavstvu dajali vse drugačne informacije.

Za TPD so se razprave udeležili ravnatelj Biskupski, dr. Murko in Jančič.

V imenu delavske delegacije je zastopnik Delavske zbornice tov. Stanko podal naslednje ugotovitve:

Primerjava draginje in mezd TPD na podlagi temeljnih mezd

(gospodskih dnin)

Splošne ugotovitve

Temeljne mezde delavstva so bile tudi pred naraščanjem draginje nezadostne ter pri večini delavstva niso zadoščale niti za kritje najskromnejšega eksistenčnega minimuma. Če priračunamo še izpadek na zaslužku zaradi neredne zaposlitve v prejšnjih letih (brezplačni dopusti), ni pretirana trditev, da se je večina rudarjev brez lastne krivde zadolžila.

Do leta 1938. so znašale temeljne mezde rudarjev TPD od 19 do 38 din na dan (na uro le 2,37 do 4,75 din); od leta 1938. dalje pa od 20 do 40 din dnevno. Urna mezda od 2,50 do 5 din brez vsakih doklad za družino ni zadoščala niti za samca ter je šla v tem času akcija rudarjev za tem, da si pribore življenjskim potrebam odgovarjajoče temeljne plače.

Akcije rudarjev so le delno uspele ter jih je zajel draginjski val s 1. septembrom 1939 še pri preddraginjskim razmeram neodgovarjajočih mezdah.

Ne more biti spora o tem, po katerem datumu naj se presoja porast draginje. Začela je naraščati s 1. septembrom ter mora za objektivno ljudi veljati kot podlaga le indeks za avgust 1939, v skrajnem primeru pa indeks za september 1939. Indeksa za september 1939 se bomo tudi poslužili v naših primerjavah.

Pri tem pa je treba poudariti še, da so bile rudarske mezde na dan 1. septembra 1939 prenizke in bi se jih moralo najprej prilagoditi vsaj skromnim eksistenčnim potrebam in na tako določene mezde priznavati draginjske doklade.

Gibanje temeljnih mezd

I. kategorija

V tej kategoriji je okrog 3.400 oseb, od teh v akordu do 85 odstotkov, ostali pa dobe samo gospodsko dnino, ki je razvidna iz naslednje tabele:

	dnevno	urno
1. maja 1938:	din 40.—	5.—
1. junija 1939:	din 41.75	5.22
1. decembra 1939: povišek znaša 8%	din 45.09	5.636
1. marca 1940: povišek znaša 15.5%	din 48.22	6.027
1. avgusta 1940: povišek znaša 25%	din 52.19	6.523
1. oktobra 1940: povišek znaša 24.73%	din 56.25	7.03
1. januarja 1941: povišek znaša 43.7%	din 60.—	7.50

II. kategorija

V tej kategoriji je okrog 600 oseb, ki so tudi večinoma v akordu.

	dnevno	urno
1. maja 1938:	din 35.—	4.375
1. junija 1939:	din 36.50	4.561
1. decembra 1939: povišek znaša 8%	din 39.42	4.927
1. marca 1940: povišek znaša 15.5%	din 42.15	5.27
1. avgusta 1940: povišek znaša 25%	din 45.62	5.702
1. oktobra 1940: povišek znaša 37%	din 50.—	6.25
1. januarja 1941: povišek znaša 43.2%	din 52.25	6.53

III. kategorija

V tej kategoriji je okrog 1400 oseb, od katerih jih je okoli 60% v akordu.

	dnevno	urno
1. maja 1938:	din 30.—	3.75
1. junija 1939:	din 31.50	3.937
1. decembra 1939: na din 32.— povišek 8%	din 34.56	4.32
1. marca 1940: na din 32.— poviška 15.5%	din 36.96	4.62
1. avgusta 1940: na din 32.25 povišek 25%	din 40.28	5.035
1. oktobra 1940: na din 32.25 povišek 42.6%	din 46.—	5.751
1. januarja 1941: na din 32.25 povišek 47.3%	din 47.50	5.937

IV. kategorija

Ženske in nad 18 let stari delavci (mlajši vozači). Ženske sploh niso v akordu, od moških pa je v akordu 25%. Skupno okrog 1.300.

	dnevno	urno
1. maja 1938:	din 26.—	3.25
1. junija 1939:	din 27.75	3.47
1. decembra 1939: na din 28.25 povišek 8%	din 30.51	3.814
1. marca 1940: na din 28.25 povišek 15.5%	din 32.63	4.08
1. avgusta 1940: na din 29.— povišek 25%	din 36.25	4.531
1. oktobra 1940: na din 29.— povišek 52%	din 44.—	5.50
1. januarja 1941: na din 29.— povišek 55%	din 45.—	5.625

Mlajši vozači so do 1. oktobra 1940 dobili na svojo plačo po 6 mesecih službe po 2 din na šiht. S 1. oktobrom 1940 pa je ta pribitek TPD znižala na 1 din, čeprav se pogodba v tej točki ni spremenila.

V. kategorija

Mladolletni delavci (nekaj nad 100), ki imajo samo gospodarsko dnino.

	dnevno	urno
1. maja 1938:	din 20.—	2.50
1. junija 1939:	din 21.—	2.625
1. decembra 1939: na din 21.50 povišek 8%	din 23.22	2.902
1. marca 1940: na din 21.50 povišek 15.5%	din 24.83	3.104
1. avgusta 1940: na din 24.— povišek 25%	din 30.—	3.75
1. oktobra 1940: na din 24.— povišek 42%	din 34.—	4.25
1. januarja 1941: na din 24.— povišek 46%	din 35.—	4.375

Zvišavanje akordnih zaslužkov

V kolektivni pogodbi od 6. aprila 1938 je bilo določeno, da se dotedanje akordne postavke zvišajo za 6%. Z dodatkom h kolektivni pogodbi od 31. maja 1939 so bile akordne postavke zvišane še za 4%, skupaj torej za 10 odstotkov. Ta zvišanja niso šla na račun porasta draginje, ker ga tedaj še ni bilo, marveč se je skušalo z njimi nekoliko prilagoditi zaslužke dejanskim potrebam delavstva (borba organizacij), v prvi vrsti pa je hotela družba z zvišanjem akordov dvigniti intenzivnost dela ter produkcijo.

Normalne akordne postavke so bile torej pred naraščanjem draginje (pred 1. septembrom 1939):

star akord izpred leta 1938 + 10%.

Na ta akord so dobili delavci na račun draginje naslednje poviške:

1. decembra 1939	8.0%
1. marca 1940 8% + 7½%	= 15.5%
1. avgusta 1940 15½% + 9½%	= 25.0%
1. oktobra 1940 25% + 10%	= 35.0%
1. januarja 1941 35% + 9%	= 44.0%

Naraščanje draginje nasproti septembru 1939

	preračunano v %	porast eraginje
september 1939	87.9 (= 100)	= 100
december 1940	136.0	= 154.7
		54.70

Koliko so izgubili akordanti zaradi prenizke in prekasno odrejenih draginjskih doklad

Da se nam ne bo moglo očitati pretiravanj, vzamemo povprečni akordni zaslužek pred 1. septembrom le z din 40 dnevno, na mesec za 25 šihov torej le din 1.000.—.

Da ne bi bil delavec preveč oškodovan, bi moral dobiti vedno s prvim v mesecu tisti odstotek draginjske doklade, za kolikor je porastla draginja v preteklem mesecu.

Naslednji pregled kaže, koliko je izgubil delavec, katerega normalni akordni zaslužek je znašal pred 1. septembrom 1939 din 1.000, pri enakovredni storitvi v prihodnjih mesecih:

Mesec	Porast draginje za %	Dobil poviška %	Zguba v din
oktober 1939	1.93		19.30
november 1939	12.1	8.0	41.—
december 1939	17.0	8.0	90.—
januar 1940	22.0	8.0	140.—
februar 1940	25.0	15.5	95.—
marec 1940	23.3	15.5	78.—
april 1940	25.5	15.5	100.—
maj 1940	28.2	15.5	127.—
junij 1940	32.2	15.5	167.—
julij 1940	31.5	25.0	65.—
avgust 1940	38.5	25.0	135.—
september 1940	41.8	35.0	68.—
september 1940	46.2	35.0	112.—
november 1940	52.3	35.0	173.—
december 1940	54.7	44.0	107.—

Zguba delavca znaša skupaj din 1.517.30

Če pa bi vzeli kot povprečni akordni zaslužek pred 1. septembrom 1939 50 din dnevno (1.250 din mesečno), kakor je družba trdila, da je bil še večji potem znaša oškodovanje celo din 1.897.—.

Če računamo le 4.000 akordantov, znaša njih dosedanja izguba pri povprečnem akordu din 40.— din 6.068.000.— pri povprečnem akordu din 50.— din 7.588.000.—

Pri teh številkah ne more igrati posebno vlogo niti nabavni prispevek po stavki konec leta 1939., ki ga je družba itak dala, kot je sama trdila, na račun pokazane velike delavoljnosti!

Nesporna ugotovitve

Draginja je porastla za 54.7%, akordanti pa so dobili le 44% in še te vedno naknadno, kar predstavlja za delavstvo zgubo 6 do 7 in pol milijona dinarjev, za družba pa seveda prav tolikšno obogatitev.

Kakšen je položaj delavstva s temeljnimi mezdami?

I. kategorija

Zaslužek I. kategorije je znašal na dan 1. septembra 1939 din 41.75, na mesec pri 25 šihih pa din 1.045.— (zaokroženo).

Mesec	Porast draginje za %	Dobil poviška %	Zguba v din
julij 1940	31.5	25.0	67.92
oktober 1939	1.93		20.17
november 1939	12.1	8.0	42.85
december 1939	17.0	8.0	94.—
januar 1940	22.0	8.0	146.—
februar 1940	25.0	15.5	99.27
marec 1940	23.3	15.5	81.51
april 1940	25.5	15.5	104.50
maj 1940	28.2	15.5	132.72
junij 1940	32.2	15.5	174.51
avgust 1940	38.5	25.0	141.07
september 1940	41.8	34.73	73.20
oktober 1940	46.2	34.73	119.86
november 1940	52.3	34.73	183.60
december 1940	54.7	43.7	114.95

Zguba delavca prve kategorije z gospodsko dnino znaša din 1.596.43

II. kategorija

Zguba delavca druge kategorije z gosposko dnino znaša din 1.334,61

III. kategorija

Pri delavcu III. kategorije znaša zguba na zaslužku, preračunana po osnovni plači din 32.— (din 800.— mesečno) din 1.003,04

IV. kategorija

Ce računamo pri četrti kategoriji poviške na plačo din 27,75 (mesečno zaokroženo din 700.—), znaša zguba na delavca din 156,51
če pa računamo na priznani plačo din 29.—, pa je zguba din 637,60

V. kategorija

Ce računamo poviške na mezdo din 21 (mesečno torej din 525.—!), bi znašal pribitek v dobro delavcu din 33.—, če pa računamo poviške od plače din 24.— (kar odgovarja urni plači komaj din 3.—), odkar je bila ta uveljavljena, znaša zguba na delavca din 704.—

Iz prednavedenega sledi, da delavstvo upravičeno zahteva korekturo dosedanjega postopka. Porast draginje se mora ocenjevati nasproti mesecu septembru 1939 ter se mora delavstvu izpadek za nazaj nadomestiti z odgovarjajočim nabavnim prispevkom.

S 1. januarjem 1941 naj se delavstvu priznajo najmanj tiste temeljne mezde in doklade na akord, kolikor izkazuje indeks Narodne banke porasta draginje, nakar naj se določijo današnjim draginjskim razmeram odgovarjajoče kategorijske mezde, ki naj služijo za podlago bodočih preračunavanj.

Na podlagi teh ugotovitev je nato predlagal:

1. TPD naj da delavstvu v kakršni koli obliki tisto, kar je delavstvo od dneva začetka draginje (to je od septembra 1939) do danes po indeksu premalo dobilo od družbe;

2. naj se z veljavnostjo od 1. januarja 1941 priznajo najmanj one temeljne mezde in doklade na akorde, kakor jih izkazuje indeks Narodne banke za december 1940. Danes naj se določijo nove stalne kategorijske mezde ki naj služijo za vse bodoče čase kot podlaga za pogajanja.

Končno apelira na zastopnike družbe, da uvidijo upravičenost delavskih zahtev, ker to ni samo v korist družbe in delavstva, temveč tudi v največjo korist države.

Dodatno k temu pripominja, da je treba urediti vprašanje nočnih čuvajev, katerim naj se plača za čezurno službo 50% povišek; nadalje predlaga, da naj se v letu 1939, iz kakršnih koli vzrokov reducirani delavci (razem dokazanih slučajev oškodovanja ali tatvine) zopet zaposlijo, če že ne pri prejšnjem rudniku, pa naj se jih zaposli pri drugih rudnikih.

Nato je podal kot zastopnik TPD g. ravnatelj Biskupski sledečo izjavo: Trboveljske premogokopne družbe pri poravnalni razpravi, sklicani po Rudarskem glavarstvu v Ljubljani z razglasom št. 948 od 29. januarja 1941 za dne 5. februarja 1941.

Trboveljska premogokopna družba izjavlja, da ne obstoja po njenem mnenju med podjetjem in delavstvom nikak spor, čeprav ni prišlo pri zadnjih pogajanjih dne 15. januarja 1941 do formalnega sporazuma.

Pri porastu ali znižanju indeksa je glasom člena 26. kolektivne pogodbe vsaka pogodbeni stranka upravičena zahtevati pogajanja; ne obstoja pa prav nikakva pravna obveza v tem smislu, da bi se moralo mezde avtomatično regulirati po kakem indeksu. Ponudujemo, da je izjavil pri pogajanjih

dne 15. oktobra 1940 zastopnik Delavske zbornice v imenu vseh delavskih organizacij, da smatrajo iste, da je s poviškami od tega dne od strani družbe zadovoljeno vsem željam delavstva iz naslova zvišane draginje.

Ker so šle nove zahteve delavskih organizacij dne 15. januarja 1941 preko med tem nastalega dejanskega porasta draginje, ni moglo priti do sporazuma in se je Trboveljska premogokopna družba odločila razglasiti nove zboljšane mezdne pogoje, pri katerih se je v polnem obsegu upoštevalo spremenjene draginjske razmere. Družba je šla v tej smeri celo dalje in je izpolnila prostovoljno željo delavstva po uvedbi plačanih dopustov.

Iz gornjih izjavanj je razvidno, da ni podan nikak vzrok za spor po točkah 1. (do 3.) razglasa Rudarskega glavarstva št. 948 od 29. januarja 1941.

Prejemki nočnih čuvajev so se prav tako regularili, zaradi tega je točka 4. brezpredmetna.

Glede zahteve po ponovni zaposlitvi leta 1939, odpuščenih rudarjev poudarjamo, da je družbi po obstoječih zakonih na prosto dano, koga želi zaposliti in zaradi tega tudi po točki 5. ne more biti spora.

Zaradi tega predlaga Trboveljska premogokopna družba, da se današnja razprava zaradi pomanjkanja spornega predmeta zaključi.

Trboveljska premogokopna družba

Na to izjavo je delavska delegacija razumljivo izjavila, da je iz referata, katerega je podal zastopnik Delavske zbornice Stanko, dovolj jasno razvidno, da spor obstoja in da so bile strokovne organizacije upravičene prositi za poravnalno postopanje. Danes ni več govora o tem kar je bilo, marveč zahteva delavstvo izplačilo difference od začetka porasta draginje in to vse, kar je doslej premalo dobilo.

Zastopnik JSZ tajnik Rozman je med drugim tudi ugotovil, da je TPD enako kot delavci vezana na odredbo o minimalnih mezdah in bi morala čim

Takoj smo pričeli z živahnim razgovorom. Kot našega starega veterana ga je vse zelo zanimalo. Saj je tudi on kot tovariš Gostinčar živel najtesneje z našim gibanjem. Pa ne le živel, on še vedno misli na JSZ, na naše organizacije in naše delo. Kot sodelavec v organizaciji ni zamudil nobene seje, nobenega razgovora, prav tako je, če je le mogel, šel na vsak izlet z nami in se udeležil tudi taborov. Od ustavitve je bil tudi član našelstva naše Prve delavske hranilnice in posojilnice. Prav posebno veselje pa je imel med našo delavsko mladino in je veliko dela in truda vložil v bivšo Krekovo mladino za vzgojo delavskega naraščaja.

Sedaj je seveda že nekaj let zaradi bolezni odtrgan od vsakega ožjega dela, toda kadar pridemo skupaj, vedno le govori o našem gibanju. Ta naša stara garda z Gostinčarjem na čelu nam mora biti vsem skupaj res v živ zglede, kakšen mora biti naš član. Ne prestano delo za dobrobit delavstva, za njegovo pravo krščansko vzgojo in delavsko zavest jim je bila najvišja življenjska naloga. S trdim delom so si naši stari tovariši služili na svojih mestih vsakdanji kruh, pa vedno so ves svoj prosti čas izrabili še za naše krščansko socialistično gibanje. V tem delu jih je dičil predvsem za naše čase nerazumljivi idealizem. Nikdar ni nobeden vprašal za svoje osebne koristi v gibanju, nikdar ni nobeden iz

Tovariš Gostinčar, častni predsednik jeseniških kovinarjev

Kakor je bilo že javljeno je jeseniška skupina kovinarjev na svojem običnem zboru 19. januarja t. l. izvolila starosta JSZ za svojega častnega predsednika. To počaščenje je prizna-

nje za njegovo sodelovanje pri ustanovitvi JSZ kakor tudi za njegovo dolgoletno zvestobo, nesebičnost in poštivalnost JSZ in delavstvu. Skoraj pol stoletja že spremlja svojo JSZ od njenega rojstva preko otroških let do sedanje močate dobe. Pol stoletja, to ni kar tako. Posebno pri JSZ, ki nima kakih posebnih skladov, iz katerih bi zajemali njeni funkcionarji, ne kakih vplivnih zaščitnikov, ki bi jo tiščali na boljše položaje. Pač pa se ti kaj lahko zgodi, da se dobi oseba ali cela skupina, ki bo poskrbela, da boš odrinjen ob stran. O tem bi tovar. Gostinčar sam vedel marsikaj povedati. Zato je toliko bolj vreden občudovanja in priznanja, da je kljub vsemu vsa ta dolga leta vztrajal pri JSZ. Saj smo bili v zadnjih letih, ko

je divjal preko JSZ vihar preziranja, odkritega nasprotovanja in prikritega izobčevanja, priče, kako so klonili v naših vrstah ljudje, ki so se smatrali za stebre JSZ, a so se izkazali, da so bili le trs v puščavi, ki ga veter maje. Klonili so in šli tja, kjer trenutno ni bilo nevarnosti viharja.

V nedeljo 2. t. m. sta se zglasila v Vižmarjih pri našem starosti dva tovariša z Jesenic, ki sta mu izročila diplomu. Bil je še vedno v postelji od poslednje bolezni, toda duševno svež in čil. Zelo ga je razveselilo priznanje in sporočil je zahvalo vsemu jeseniškemu članstvu. Takoj se je razvil in obujal spomine na leta, ko se je organizacija na Jesenicah ustanovila ter se zanimal za njeno današnje stanje in obljubil, da pride kakor lani tudi letos na obisk.

Diploma, ki je krasno ročno delo jeseniškega domačina Staneta Bokala, je simboličnega pomena. V osredju je naslikan lik delavca-trpca, ki pa je v polni moči in hoče kvišku. To težnjo navedor v svobodo še posebno poudarjajo svetlobni prameni v ozadju. Zlobato kolo na desni strani naj bi bilo simbol gonilne sile, kakor tudi simbol kovinske stroke. Da je na sliki tudi znak JSZ, kladivo s križem, je samo po sebi umljivo. Preko vse slike pa je besedilo, ki je za diplomu potrebno.

S to diplomu so Jeseničani pokazali, da znajo ceniti zasluge, ki jih ima kdo za delavstvo.

Naši občni zbori

Za nedeljo 23. februarja so predvideni občni zbori naslednjih strokovnih skupin:

Črna pri Kamniku, rudarji
Dol pri Ljubljani, gradbeni
Domžale, oblačilci
Ljubno, lesni — žagarji
Kresnice, apneničarji
Planina, lesni
St. Vid, lesni
Radeče, papirničarji, lesni (plač.) in gradbeni (plač.)
Vevče, papirničarji
Otiški vrh, tekstilci

pripravljena razglas umakniti in ga podpisati kot dodatek k kolektivni pogodbi.

Končno so se posamezna stališča obeh strank le nekoliko izjasnila, toda delegacija TPD ni imela potrebnih pooblastil, zato se je razprava zaključila in razpisala nova za četrtek dne 20. februarja 1941. Delavska delegacija je dala izjavo, da je med tem časom pripravljena tudi na direktna pogajanja na podlagi iznešenih predlogov.

Rudarji naj se v tej borbi zavedajo tega, da bodo le disciplinirani in enotni dosegli to, kar jim pripada.

Pri naših starih pokretaših

Ze dalj časa sva bila domenjena s tov. Marinčkom, da obiščeva enkrat našega starega sodelavca in pokretaša tov. Burkeljca Lojzeta. Nekaj mesecev ga že nismo videli niti v naši pisarni niti na cesti, kamor je tako rad prišel, če je le utegnil. Vesel in dobre volje je vstopil v pisarno s prijaznim smehljajem na ustnicah in se zanimal za delo v organizaciji.

Preteklo sredo sva vstopila v njegovo hišico na Kodeljevem, katera stoji blizu nove cerkve sv. Terezike od Deteta Jezusa. Stopiva po stopnicah v prvo nadstropje in še potrkava na vrata. »Noter!« se oglasi tov. Burkelje. Ko naju zagleda pri vratih, naju vzradoščen pozdravi: »Bravo, bravo! Bosta kaj povedala kako se borite!« Dobila sva ga v postelji. Težak in star revmatizem ga je priklenil le na dom. V lični, majhni sobici ima posteljo, na kateri preživlja sedaj večino dneva. Vsak dan vstane le za kakko uro. Ko se utruji, zopet išče počitka na postelji. Na steni sva videla poleg slik Matere božje in Deteta Jezusa, tudi lepo diplomu, katero mu je poklonila Krekova mladina ob 25. letnici njegovega dela v našem gibanju.

med njih iskal samega sebe. Vedno so si bili enaki med enakimi s pok. dr. Krekom na čelu. Ni bilo voditeljev, ne oficirjev, ampak vsi skupaj sodelavci v vinogradu Gospodovem za duhovni ter telesni blagor slovenskega delovnega človeka. Zato pa ni nobeden teh naših tovarišev bogat na imetju, tem večje pa je njihovo duhovno bogastvo, ki so si ga pridobili s svojim velikim delom. Zato pa vidimo pri vsakem našem veteranu vesel smeh na ustih, kljub visokim letom mladostno razpoloženje, ki izvira iz notranje zadovoljnosti. Zato pa pri vsakem obisku naših veteranov človek zaželi, da bi vsi naši člani bili vsaj malo podobni tem našim prvim pionirjem.

V razgovoru s tov. Burkeljcem smo se dotaknili prav vseh važnejših vprašanj. Preko dogodkov iz preteklosti naših borb, smo prišli na najnovejšo dogodka. Kar pomladili smo se vsi trije pri tem razgovoru in razveselili smo se trde, žilave pa samozvestne borbe našega gibanja za osnovna načela v življenju slovenskega naroda.

Ko sem ga vprašal, kaj sedaj dela, nama je na široko začel pripovedovati o delu njihove Vincencijeve konference za siromake in reveže okraja. Potožil je, da je delo sedaj skoro onemogočeno zaradi osredotočene dobrodelnosti v mestni »zimski pomoči«. Resnična dobrodelnost bo sedaj zelo trpela in najbrže »zimski pomoči«

malo ne bo zadostila velikemu delu, ki ga je vršila zasebna dobrodelnost v raznih konferencah. Sedaj je tudi predsednik stavbne zadruge »Krekov dom« na Kodeljevem. Za nalogo v letošnjem letu si je postavil, da spravi pod streho vsaj Zavetišče za deklice. Okrog 100 ima sedaj že zaznamovanih deklic, katere so zaradi zaposlitve očeta in matere brez pravega varstva tekom dneva. Vso oskrbo za deklice bodo v tem zavodu vodile če. sestre redovnice. Potožil je, da gre delo silno počasi od rok, ker se ostali odbor premalo zanima za to važno vprašanje. »Parcelo že imamo,« je vesel ugotovil Burkelje, »storil bom vse, da bo do jeseni na vsak način pod streho.« Ko sva mu s tov. Marinčkom omenila Gostinčarja, je s solzo v očeh potožil, kako rad bi ga obiskal pa ne more...

Naglo je minula dobra ura razgovora in s tovarišem Marinčkom sva se morala posloviti, čeprav nerada. Prosil sem ga še, naj nas kaj obišče, ko bo malo okreval, kar mi je seveda brez pomisleka obljubil. Stisnili smo si krepko roke in se poslovili. Isti dan sem imel še enega naših tovarišev v mislih. Zvedel sem, da leži v bolnišnici tov. Vrtovšek Lojze iz Zagorja. Stopim tudi k njemu. Po kratkem iskanju ga dobim v prvem nadstropju 1. oddelka. Ko stopim pred njega me je bil tako vesel, da težko povem. Tovariš Lojze je bil rudar v

Strokovna poročila

Papirničarji Združenih papirnic v mezdnem gibanju

Pravilno bi se moral glasiti naslov tega članka »Borba za ohranitev življenjskih pogojev, ki so že obstojale, ker se gre le zato, da se z zvišanjem zaslužkov zadosti zopet porasli draginji. Po podatkih raznih statistik in javnih ustanov, ki izdajajo življenjske indekse, je draginja v zadnjih dveh letih porasla za okrog 60% na splošno potrošnjo ene družine. To je ogromen porast v primerjavi s tem koliko so se pa dvignili zaslužki delavstva.

Mi papirničarji pri Združenih papirnicah smo doslej dosegli le 38% zvišanje zaslužkov in še to ne vsi, ker so tu vštete prekategorizacije, zaokrožitve kategorij itd. Ostaja tako še velika razlika 22%, ki naj bi jih delavstvo sprejelo na svoja ramena na račun vojne, težkih razmer in še drugih težav.

Brez dvoma je, da je delavstvo že mnogo kriz preneslo, v katerih je prav ono prenašalo največje žrtve, ko je bilo po tedne in mesce brez dela

zaradi pomanjkanja naročil. Danes zopet prenaša žrtve: iz dneva v dan se stopnjuje izraba delovne sile in iz dneva v dan rastečo draginjo. Vprašujemo čemu in za koga? Ali zato, da bomo pri 50 letih starci z 200 do 400 din mesečne rente, ali zato, da pri pospešenem tempu dela zaradi draginje stradamo? Ali zato, da bo dosežen čim večji dobiček?

Mi vemo, da je stanje podjetja dobro. Razni znaki to kažejo. Ne mislimo, da bi sedaj želeli naj podjetje propade, mi želimo napredka. Toda pošten in pravičen delež z vso pravico zahtevamo, ker tudi mi ustvarjamo dobrino tega podjetja z mnogim samozatajevanjem pri našem težkem delu. Končno je pa v našo skupno korist, da se kakor drugod tako tudi pri nas dobro stanje podjetja pozna na delavskih plačah.

Vstopili smo v mezdno gibanje. Podjetje ve kaj hočemo in pričakujemo ugodnega odziva!

Težak položaj tekstilnega delavstva kliče po nujni rešitvi

V času visokega porasta draginje, ki jo delavstvo najbolj občuti, se je temu pridružil še pomanjkanje dela. V tem primeru je prav najbolj prizadeto tekstilno delavstvo. To delavstvo že dve leti niha med zaposlitvijo in brezposelnostjo v zavesti, da mu bo vzeti še ta mali in težko prisluhni kos kruha. Ako bi v podrobnem do potankosti pregledali položaj tega delavstva za več let nazaj, bomo videli, da niti v normalnem času ni odgovarjal življenjskemu položaju. Povprečno je delavec v tekstilni industriji zaslužil 2,75 do 3,50 din na uro, ali 540 do 700 din na mesec. Iz tega je razvidno, da mesečni zaslužki v pretežni večini niso odgovarjali življenjskemu minimumu za tisti čas. Zelo malo je bilo podjetij, ki so delavstvo plačevali preko gornjih ugotovitev. Pripomniti moramo, da so to urne mezde. Vemo pa, da plače v tekstilni industriji bazirajo v pretežni večini na raznih akordnih in premijskih sistemih. Ti akordi in premijski sistemi so za delavca prava umetnost za računanje, zato jih tudi ni mogoče nikdar pravilno ugotoviti.

Ako tekstilno delavstvo v normalnem obratovanju v času pred porastom draginje ni prejelo plač, ki bi odgovarjale tedanjemu položaju, kaj šele danes, ko se poleg malenkostnih plač skrajšuje delovni čas. Minimalne mezde za tekstilno industrijo znašajo po zadnji banovi uredbi 4,75 din na uro ali 950 din na mesec. Ako vzamemo povprečni zaslužek

tekstilnega delavca pred porastom draginje 3,50 din na uro, znaša zaslužek tega delavca 4,85 din na uro z draginjskimi dokladami ne všteti zadnjega povečanja, ki pa zaslužka dosti ne izpremeni. Na mesec znaša tak urni zaslužek 970 din. Take plače bi delavci prejeli ob polni zaposlitvi. Vemo pa, da tekstilna industrija zaradi pomanjkanja surovin ni v polnem obratu. Delovni čas v tekstilni industriji znaša v najboljšem slučaju 40 ur na teden. Pri takem skrajšanem delovnem času zasluži delavec 814,80 din na mesec. Eksistenčni minimum je znašal za samca-delavca v decembru 1940 1217 din. Toliko bi moral delavec v tekstilni industriji zaslužiti na mesec, da bi si s svojim zaslužkom lahko nabavil vse najnujnejše življenjske potrebščine. Ni pa pri tem všteti delavca družinski oče, ki pa seveda za preživljanje družine potrebuje mnogo več.

Iz tega je razvidno, da mora tekstilni delavec gospodarsko popolnoma propasti. Nešteto je bilo v teh dveh letih od strani delavstva in strokovnih organizacij pozivov pri vseh merodajnih činiteljih, da je nujno potrebno v tem pogledu nekaj storiti. Vrhile so se razne konference delavstva z zastopniki drugih stanov. V tem pogledu so bili zainteresirani tudi razni gospodarski krogi. Pa vendar še danes ni nikakih izsledkov, da bi se stanje tekstilnega delavstva izboljšalo. Smatramo, da se odgovorni činitelji popolnoma nič ne zavedajo važ-

nosti, ne samo tega, da tekstilni delavec danes dobesedno strada, ampak tudi tega se nihče ne zaveda, da v zvezi s tem tudi vsemu našemu gospodarstvu grozi popolna propast. To bodo prav lahko povedali trgovski in obrtni krogi v središčih naše tekstilne industrije.

V polnem obratovanju je tekstilna industrija v Sloveniji zaposlovala nad 16.000 delavstva. Ako bi delavstvo bilo danes popolnoma zaposleno, bi pri povprečnem zaslužku z draginjskimi dokladami zaslužilo mesečno 15.520.000 din ali letno 186.240.000 din. Te številke pomenijo za naše narodno gospodarstvo veliko, ker se moramo zavedati, da ta denar ne leži v raznih bankah ali hranilnicah, od katerega bi se morale plačevati obresti, ampak da ta denar kroži, kar je bistvena potreba našega gospodarskega izživljanja. Zavedati se moramo tudi tega, da je pri tok tega denarja danes mnogo manjši, kakor tudi to, da to danes že zelo občuti naše narodno gospodarstvo.

Pri nas se vse premalo polaga važnosti na to, kako delavec živi, kakšen je njegov zaslužek in kako je zaposlen. Vse preveč se vsi merodajni činitelji spuščajo v druga vprašanja, pri tem se pa popolnoma pozablja na delavstvo, ki je prav za prav glavni činitelj v našem gospodarskem življenju. Da je to resnica je potrebno, da pogledamo samo v naše dnevno časopisje, pa bomo videli kolika smisla imajo v tem pogledu ljudje okrog njega za delavska vprašanja, združena z našim narodnim gospodarstvom. Polno je pisanih besedi za našega delavca. Na žalost so vse besede pisane, ne v tej smeri, kako delavstvu pomagati, ampak kako ga pridobiti za razne politične grupe. Gorje tistemu, ki se tem besedam upre in pristavi k njim svoje pomisleke. Tu se tudi najbolj vidi naša tako razkrišana demokracija, ki jo je povsod vsa polna usta, pri delavcu se pa ta demokracija neha. Prav veliko se tudi pri nas piše o raznih socialnih vprašanjih. Mnogo jih je, da se z njimi ukvarjajo. Pa vendar te besede ne dobijo odziva pri

delavstvu. Odziva ni, ker niso vzete iz resničnega življenja, ker tisti, ki jih rešuje nima stika z delavstvom. Besede so zapisane za zeleno mizo, kjer ni stika z revščino in pomanjkanjem. Zato tudi v tem pogledu ni potrebnega uspeha. Nikogar pa ni, ki bi upal pogledati resnici v obraz, še manj pa, da bi resnico povedal v javnosti. Zato pa se tudi vsa bistveno delavska vprašanja ne rešujejo iz socialno gospodarskega pogleda, ampak se rešujejo na podlagi koristi ene in druge strani.

S tem se mora prenehati. Vsa naša javnost, vsi naši gospodarski krogi morajo merodajne gospodarske činitelje opozoriti, na gospodarsko propast našega tekstilnega delavca. Kriza ki je zaradi pomanjkanja surovin nastala v tekstilni industriji, zadene v glavni meri najbolj delavce, po njih pa naše trgovske in obrtne kroge. Vsa gori navedena dejstva, izražena v visokih milijonih, to dokazujejo. Se več bi povedale številke, ako bi jih delali pri delavskih družinah, koder bi lahko navedli druge, ki bi še bolj porazno vplivale. Revščina in pomanjkanje, brezposelnost in glad prihajata do vrhunca. Od tu prihaja vse tisto, zlo, ki ga iz dneva v dan venomer omenjamo, ne povemo pa kako vse to zajeziti. Tu je treba začeti reševati pa bo narod zadovoljen.

Dve leti že kliče tekstilno delavstvo potom svojih strokovnih organizacij, prosi in roti, naj se kolikor je v danih razmerah mogoče reši to vprašanje. Z upravičenim strahom gleda tekstilno delavstvo v prihodnost, pričakuje dneva, ko mu bo rečeno ni več dela, s tem pa že itak malega zaslužka ne. Klic delavstva je, nujna rešitev iz tega težkega stanja. Dolžnost vseh je, da ta klic upoštevajo in pristopijo k reševanju enega najbolj perečih vprašanj v današnjem času. Poslušati pa je treba tistega, ki bistveno pozna položaj tega delavstva. Zato pa je treba ta vprašanja reševati z delavskimi strokovnimi organizacijami. Pestotnik J.

Seja Strokovne zveze tekstilnega delavstva

V nedeljo 9. februarja je bila v Ljubljani širša seja strokovne zveze tekstilnega delavstva. Udeležili so se je zastopniki posameznih strokovnih skupin, kakor tudi zastopniki delavstva iz posameznih tovarn. Sejo je vodil predsednik strokovne zveze tov. Skofic Ciril. Uvodoma je navzočim v imenu centralne JSZ predsednik tovariš Zumer omenil pomen dela posameznih strokovnih zvez. JSZ polaga največjo pažnjo, da se posamezni pokretnosti po strokovnih skupinah udeležujejo v strokovnem pogledu. Od tega so tudi odvisni uspehi JSZ. Strokovni tajnik Pestotnik je poročal o pripravah akcije za uveljavljenje kolektivne pogodbe tekstilnega delavstva. Pojasnil jim je tudi predloženi osnutek, katerega je potrebno predelati ter pripraviti vse potrebno za nadaljnji postopek. V svojem poročilu je omenil, da izhaja akcija za ponovno uveljavljenje kolektivne pogodbe od septembra lanskega leta, ko je bila o priliki ankete na kr. banski upravi od strani strokovnih organizacij izražena želja, da se ponovno pristopi k razgovoru za uveljavljenje pogodbe. Zastopnika Zveze tekstilnih delodajalcev sta v načelu pristala, da nimata nič proti ponovnim razgovorom. Nadalje je pojasnil tudi sklepe, ki so bili storjeni na seji strokovne zveze tekstilnega delavstva v Mariboru, za katere je potrebno, da se o njih na širši seji razgovarja.

Nato je prešla širša seja na podrobne dele pripravljene osnutka. Zastopniki iz posameznih tovarn so ob stvarnem razmotrivanju predelali besedilo osnutka. Popoldne pa se je pri obdelavi tarifnega dela osnutka seja ločila v tri grupe na posamezne oddelke, kakor za predilnice, tkalnice in druge oddelke posebej. Po predelavi tarifnega dela osnutka se je ponovno skupno razmotrival položaj tekstilnega delavstva. Skupno razmotrivanje se je nanašalo na pomanjkanje surovin, pravilno razdelitev istih, na odpuščanje delavstva, na zavarovanje tekstilnega delavstva pri OUVZ in na selitev tekstilne industrije. V tem pogledu so bili storjeni važni sklepi, ki se bodo skupno s centralo JSZ in posameznimi strokovnimi skupinami skušali izvršiti.

Širša seja strokovne zveze tekstilnega delavstva je pokazala, da posa-

mezni tovariši iz strokovnih skupin kot zastopniki tekstilnega delavstva dobro razumejo vsa pereča vprašanja, ki se nanašajo na delavstvo v tekstilni industriji. S tem je podana tudi možnost, da se bodo vsa pereča in važna vprašanja reševala v prid delavstvu. S tem je tudi podan dokaz, da je delo JSZ pravilno. Ugotovilo se je tudi, da se je tekstilno delavstvo nekaterih tovarn začelo zanimati za strokovni pokret in to prav v središčih tekstilne industrije v Mariboru in v Kranju. Vsi tovariši so tudi izrazili voljo, da bodo svoje delo po strokovnih skupinah še pospešili. Vse pripravbe strokovne zveze tekstilnega delavstva slone na tem, da se delavstvo pripravi za čas, ko bo treba pogodbe uveljaviti. Vsa zadnja štiri leta so tekstilni delodajalci izkoriščali delavstvo na račun njegove nezavednosti. Prihaja čas, ko bo to minilo. Krivice, ki so se vsa leta dogajale v posameznih tovarnah se morajo odpraviti. Velike žrtve so doprinesli zavedni tekstilni delavci, ki so zadnja štiri leta stali neomajno v strokovnem pokretu, ne za svoj lasten dobrobit, ampak zato, da ostalemu delavstvu pokažejo pot do rešitve. Vztrajali so na tem svojem mestu, čestokrat izzvani od ostalega delavstva, zavedajoč se, da pride čas spoznanja tudi za ostale. To svojo nalogo so v popolni meri dosegli. Po njihovi zaslugi prihaja čas, ko bo tekstilno delavstvo iznova izpregovorilo. Ne tako kot pred štirimi leti, ampak tako, da bo v svoji borbi tudi uspelo. Preteklost bo samo v pouk. To nalogo v polni meri vrti JSZ potom svojih pokretašev po posameznih tovarnah.

Zbirka za našega viničarja

je nad vse pričakovanje lepo uspela. Zaradi tega jo bomo z dnem 15. t. m. zaključili in odposlali denar prizadetemu tovarišu. Kar bi prišlo po tem dnevu za to zbirko, bomo uporabili za podporo vdovi našega zvestega tovariša Tomažiča, ki se po moževi smrti prav tako nahaja v najhujših težavah, in našem staremu veteranu rudarju, ki se nahaja v hiralnici — Uredništvo.

Tovariši, pridobivajte oglase za »Delavsko pravico«!

Zagorju. Nekaj let je že upokojenec in le s težavo preživlja svoje stare dni. Že dolgo vrsto desetletij je član naše JSZ in to z dušo in telesom. Kolikokrat vsa hodila po Zagorju in govorila samo o JSZ. Pred kakimi 15 leti mi je tožil, kako se mladina malo zanima za delavsko vprašanje. Vse drugo ji je mar, samo njeno lastno delavsko vprašanje ne. Toda on se je lotil našemu gibanju. Že ko je bil upokojen pripeljal v naše vrste; vsi ti so danes naši idealni, zavedni in pošteni pokretaši. Prav njegovemu delu v preteklih desetletjih se ima JSZ zahvaliti, da je danes zagorska skupina v čast našem ugibanju. Že ko je bil upokojen, vsa zopet prišla v Zagorju skupaj. Prav te besede, ki so mi še danes v živem spominu, mi je rekel: »Veš, Srečko, 300 din imam na mesec pokojnine. Malo je, pa če bi bilo še manj, za »Delavsko pravico« mora biti!« S takim veseljem jo čakam in prečitam vse od prve do zadnje črke! Sedaj ta naš stari, pošteni tovariš leži v bolnišnici. Pri sekanju bukve pred tremi tedni, ga je drevo pri padcu precej poškodovalo in mu zlomilo nekaj kosti. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico, vendar je hvala Bogu v treh tednih toliko okreval, da je kljub starosti izven nevarnosti. Še isti dan so ga po mojem odhodu, kakor mi je povedala sestra strežnica, prepeljali v ljubljansko hiralnico, kjer bo čakal, da okreva, potem ga bodo pa poslali

nazaj v njegovo preljubljeno Zagorje. — Tudi z Vrtočkom sva poleg njegovega položaja doma in v bolnišnici spregovorila nekaj besed tudi o JSZ in zadnjih dogodkih v delavskem gibanju. Zanimal se je prav za vse. Čeprav se v postelji težko pregiba, vendar se je v razgovoru raznel, da je postal kar živahen. Obljubil sem mu, da ga bom v hiralnici poiskal in obiskal, kadar mi bo mogoče. Z nasmehom na ustnicah in z vidnim zadovoljstvom v srcu je potegnil roko izpod odeje in mi jo prožil v slovo...

Ti naši stari pokretaši naj bodo vzgled vsem našim članom. Koliko so ti naši borci doprinesli k našem gibanju, s kakim veseljem so delovali in kako zadovoljni se danes pri svojih visokih letih spominjajo svojega dela in žrtve in še vedno najrajši mislijo in govorijo o našem gibanju. Srečni in veseli so vsakega našega obiska, da malo pokramljajo in se duhovno osvežijo. Krasile so te naše tovariše vrline: delo, poštrenost, nesebičnost in popolna poštenost. O, kako današnji človeški družbi manjka teh vrlin! In prav tu je izvir duhovne krize današnje dobe. Krekovih ljudi manjka! Zato pa je naša dolžnost, da hodimo po potih naših tovarišev in tako pripravljamo novo življenje, ki bo moralo imeti svojo osnovo na teh vrlinah naših prvih pionirjev. In prav zato pišem te vrstice... S. Z.

Do naših krajev

Rečica ob Savinji

V nedeljo dne 16. februarja bo v gostilni Kolenc, po domače »pri Brinovcu« občni zbor splavarske zadruge. Po končanem obnem zboru bo ob pol treh popoldne sestanek JSZ, katerega naj se udeležijo vsi splavarji.

Nazarje

Občni zbor tukajšnje skupine JSZ, ki je bil 2. februarja 1941 ob precejšnji udeležbi članstva, je pokazal ponovno razgibanost in zaupanje v JSZ. Čeprav so nas neki tovariši in tovaršice že obsodili v popolno propast, se jim upanje ni izpolnilo. Ti ljudje so se zelo zmotili; najbrž niso znali dobro čitati časopisov, ker naša svobodna organizacija JSZ še vedno obstoja in je najbrž ti tovariši ne bodo še pognali v propast. Občni zbor je pokazal, da imamo še mnogo zavednih in pametnih članov, ki se ne dajo preslepiti. Iz poročil odbornikov je bilo razvidno, koliko je bilo sej in intervencij, razprav in drugega dela za blagor članstva in ostalega delavstva ter za napredek skupine, in koliko prostega časa so morali žrtvovati, da je bilo vse to urejeno. Uspeh tega dela je razviden ob 60 odstotnem porastu članstva. Tov. predsednik, ki je tudi glavni zaupnik, nam je v svojem poročilu pojasnil pomen in uspeh njegovih intervencij pri podjetju ter o sklepanju kolektivne pogodbe, ki se bo v kratkem času sklenila. Nadalje je poročal o ponovnem zvišanju plač, ki je stopilo v veljavo s 1. januarjem in sicer 10—30 par na uro. Članstvo je vse to z zadovoljstvom vzelo na znanje in tako dalo priznanje odboru. V novi odbor so bili soglasno izvoljeni: predsednik Strmšek Franc, podpredsednik Vranko Slavko, tajnik Nerat Anton, blagajnik Hohbauer Karel, knjižničar Pustoslemšek Anton. Nato je povzel besedo zastopnik centrale tov. Mirnik iz Celja ter nam v svojem zanimivem govoru obrazložil delo in borbo naše centrale JSZ. Navzoče članstvo ga je zelo navdušeno poslušalo. Prikazal je tudi delo in mišljenje organizacije ZZZ. Naše članstvo je trdno sklenilo, da ostane zvesto samo svobodni delavski organizaciji JSZ. Njegovemu govoru je članstvo navdušeno pritrjevalo, ker bo le svobodno delavstvo lahko neodvisno v borbi za svoje delavske pravice.

Trbovlje

Obvestilo. Obveščamo člane strokovne skupine rudarjev, da bo v nedeljo 16. februarja redni letni občni zbor naše skupine ob 4 popoldne v prostorih gostilne g. Jakoba Božiča. Občni zbor torej ne bo v prostorih tajništva, kot je bilo javljeno v zadnji številki »Delavske pravice«. Pozivamo vse članstvo, da se obvešča zboru gotovo udeleži. — Odbor.

Celje

Za našega tovariša viničarja smo nabrali za enkrat 200 din in to še največ med nečlani. Priporočamo tudi ostalim, da prispevajo! Vsem, ki so sedaj priskočili na pomoč, najlepša hvala! Skupina JSZ Celje.

Maribor

V nedeljo 23. februarja bo občni zbor tekstilne skupine ob 9 dopoldne v prostorih Strokovne zveze tekstilnega delavstva (Jugoslovanska strokovna zveza) (Delavska zbornica). Občnega zbora se bo udeležil kot zastopnik centrale strokovni tajnik tov. Pestotnik Janez iz Ljubljane. Za vsakega člana skupine je udeležba strogo obvezna.

Ljubno

Redni letni občni zbor naše strokovne skupine lesnega delavstva JSZ v Ljubljani bo v nedeljo 23. februarja 1941 ob pol 2 popoldne v gostilni pri »Korošcu«. Vse članstvo, tako žagarje kot lesne delavce opozarjamo, da se občnega zbora zanesljivo udeleže. Kot zastopnik centrale bo prišel tajnik

Rozman. Ob tej priložnosti bomo urečili vse potrebno, da bo naša krajevna skupina v nadalje pravilno razdeljena in bomo pritegnili k delovanju tudi vse lesne delavce in žagarje iz bližnje okolice.

Vir

Članstvo naše strokovne skupine tekstilnega delavstva Vir obveščamo, da bo občni zbor naše skupine v nedeljo 16. februarja, kakor je bilo objavljeno, toda me popoldne, marveč zjutraj ob 8 v prostorih gostilne Marincel v Dobu. Vse člane in članice vabimo, da se občnega zbora polnoštevilno udeleže. — Delavstvo strokovne skupine Vir je prispevalo na podlagi dopisa v »Delavski pravici« za viničarja din 222.25. Naj bodo za vzgled drugemu delavstvu, kako je treba pomagati našim strokovničarjem.

Bled

V nedeljo 16. febr. 1941 bo ob 3 pop. v gostilni Planine, po domače na »Potoku«, vas »Grad« na Bledu, občni zbor gradbene skupine JSZ. Ker bomo slišali tudi poročilo o akciji za zvišanje plač gradbenih delavcev, se občnega zbora gotovo udeležite vsi gradbeni delavci. Vsak naj smatra udeležbo za delavsko dolžnost ter naj pripelje s seboj tudi neorganizirane tovariše. — Odbor.

Boh. Bistrica

Strokovna skupina lesnega delavstva v Boh. Bistrici ima svoj redni občni zbor 16. februarja ob 11 v prostorih gostilne Minke Štušek. Tovariši delavci, pokažite ta dan, da se zavedate resnosti časa v katerem živimo. Čakajo nas težke preizkušnje, katerim bomo kos le, če bomo zavedni in disciplinirani člani svoje organizacije. Dokler se delavec ne bo zbudil iz svoje otopenosti in se oklenil svobodnih organizacij, je prazno vsako upanje na boljše čase. Dokaz zato je prav naš lesni delavec. Mnogo naših fantov in mož je bilo v službi domovine daljšo dobo v poletnih mesecih. Toda niti eden ni dobil od podjetnika tega, kar mu po zakonu za ta čas pripada. Ako pa je kdo kaj dobil, mu je dal podjetnik čutiti, da da to iz usmiljenja kot nekako miloščino. O delovnem času in o nadurah miti ne govorimo. Tovariši kar vas je stalno zaposlenih,

v vaše vrste bo treba več poguma, odločnosti in ljubezni do sebe in do družine in do sodelavcev. Proč strahopetnost in kapitalistična miselnost. Ako nas še ni vzela slana, čeprav smo vsako leto brez posla po nekaj mesece tudi vas ne bo zadela kap, če pokažete več odločnosti za svojo korist. Vabimo tudi tovariše kovinarje, saj bo zastopal centralo tov. Savli, ki bo gotovo tudi zanje kaj važnega poročal. Naj bo občni zbor glasnik zavednih, za borbo sposobnih svobodnih ljudi.

Zagorje

Ponovno obveščamo vse članstvo skupine rudarjev, da bo v nedeljo dne 16. februarja ob 9 dopoldne v gostilni Rancinger v Zagorju redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Vsakega zavednega člana dolžnost je, da se občnega zbora udeleži in skrbi za udeležbo. Naj bo naš občni zbor prav dostojna manifestacija našega krščanskega socialističnega gibanja v Zagorju. Pripeljite našemu gibanju naklonjenih prijateljev, ki se imajo namen organizirati! — Odbor.

Kamnik

V nedeljo 9. t. m. je bil redni letni občni zbor Strokovne skupine kovinarjev JSZ v Kamniku. Občni zbor je vodil predsednik skupine tov. Sušnik. Po izčrpnih poročilih odbora je povzel besedo tov. Pukšič, predsednik Strokovne zveze kovinarjev, ki je v lepo zasnovanem idejnem govoru nakazal vse zlo materializma, ki tlači tudi delavstvo. Poleg tega je pojasnil članstvu tudi delo in boje jeseniških kovinarjev, kateri so s svojo pridnostjo in vztrajnostjo še kar dovolj zadovoljivo uredili s podjetjem svoja krušna vprašanja.

Za njim je govoril tov. Trtnik iz Sostrega, ki je pred vsem poudarjal potrebo po čim bolj temeljiti izobrazbi delavske mladine. Poudarjal je, da bi morali delavci veliko bolj podpirati svojo kulturno delavsko organizacijo, kajti če ne bomo imeli naraščaja, ki bo vzgojen v našem delavskem duhu, ne bomo mogli naprej.

Kot tretji je nato govoril še tovariš Rozman, ki se je omejil predvsem na krajevne razmere skupine in pokazal članstvu, kako majhne uspehe dosega delavstvo prav zaradi tega, ker ni dovolj organizirano in ker se dovolj ne zaveda svojih nalog.

Občni zbor je potekel v najboljšem razpoloženju. V novi odbor so bili v glavnem izvoljeni novi člani, le predsednik je ostal še nadalje tov. Sušnik.

daja brodovja pomenila kršenje pogojev premirja, ki jih hoče Francija strogo in častno izpolniti. V nedeljo se je francoska vlada zopet preosnovala in je admiral Darlain prevzel predsedstvo vlade, zunanje ministrstvo in mornariško ministrstvo. Zanimivo je, da so se v nedeljo po angleških in švicarskih radijskih postajah že razširile vesti, da je Petain že odletel v Afriko, odkoder bi začel boj proti nemškim zahtevam. V Severni Afriki je še dosti močna francoska vojska, ki jo cenijo na pol milijona mož. Dogodki v Franciji s preosnovo vlade seveda še niso končani za Bog ve kako dolgo. Tu nastanejo še razna presenečenja.

Upravičeno presenečenje je izzvalo angleško brodovje s svojim sobotnim napadom na italijansko čezoceansko luko Genova. Angleži so prišli v soboto dopoldne z več ladjami pred luko in sestrelili iz ladijskih topov nad 300 ton granat. S seboj so imeli tudi ladjo letalonosilko ter so pri napadu sodelovala tudi letala. Letala so bombardirala tudi Piso in Livorno. Napadla so zaloge petroleja, letališča, železniške zveze, tovarno za lokomotive in oklepne avtomobile. Presenečenje je povzročila angleška armada tudi v libijski vojni, kjer je svoje prodiranje v zadnjem tednu pospešila. Padec najboljše luke v Severni Afriki, Bengazija, je bil zelo hiter. Tudi nadaljne napredovanje je zelo hitro.

Nad šest tisoč aretiranih legionarjev sedi po romunskih zaporih, ker je vlada upor zadržala in je za enkrat gospodar položaja. Kot je bilo že zapisano, se ima Romunija »zahvaliti« navzočnosti nemških čete, da je bila vstaja tako velikega obsega zadušena tako hitro. Romunija je očitno določena za važne bodoče maloge sil osi za to spomlad. V zadnjem času dobiva nemško vojaštvo v Romuniji civilne obleke, da lahko potuje v druge države na Balkanu. Zabeležiti je treba tudi značilno vest, da so se odredbe o zatemnitvi mest v Romuniji zopet obnovile. Razne stroge odredbe so bile dane tudi na romunskih letališčih.

Prekinitev diplomatskih odnosov med Anglijo in Romunijo je objavila angleška vlada. Angleški poslanik v Bukarešti je izročil že v ponedeljek romunski vladi noto, da naj mu uredi potne liste za odhod iz Romunije. Z njim bo odpotovalo konec tega tedna še kakih 50 oseb poslaništva in konzulatov. Angleži so objavili, da prekinjajo odnose, ker je Romunija prišla pod popoln vpliv nemških vojaških oblasti.

Turčija opozarja, da budno pazi na vsa premikanja čet v balkanskih državah in da bo takoj nastopila, kakor hitro bo po lastni presoji mislila, da je ogrožena njena varnost. Poročila iz Bolgarije povedo, da so osebni vlaki v več smeri ukinjeni v velikem številu. V Bolgarijo prihajajo številni turisti. Tako so jim izpraznili za nastanitev med drugim tudi poslopje nemške gimnazije v Sofiji.

Urednikova pošta

Zupančič L. V.: Tvoj prispevek sem hotel uporabiti za »ženski kotic«, toda kakor ga obračam, prihajam do prepričanja, da ne bo mogel ugledati belega dne. Napiši še kaj drugega in računaj s tem, da urednik ne odločuje zadnji o tem, kaj je v listu priobčeno.

Volitve delavskih zaupnikov, katere so se vršile v železarni v Zenici in rudniku Vareš dne 23. januarja 1941, so dale naslednje rezultate:

V Zenici je nevtralna lista dobila 1.499 glasov, Jugoras 535 in HRS 366 glasov. V Varešu pa je od 1.665 volilcev volilo okrog 80% in je dobila nevtralna lista 892, HRS 518 in Jugoras 87 glasov. Nevtralno listo so postavili delavci bivše URS-ove strokovne organizacije.

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva 23-I. — Oglasi, reklamacije in naročnine na upravo Miklošičeva 23-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.908.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vsa leta 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Joško v Ljubljani. Izdaja za konzorij »Delavske pravice«. Srečko 7.umer, Ljubljana. Tiska Zadruga tiskarna r. z. o. o. v Ljubljani, Tyrševa a. 17 (Maks. Blejso).

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

Srajce, kravate • Karničnik. Nebotičnik

Razgledi

Balkanske narode čaka ista usoda kot je zadela Belgijo, Nizozemsko, Dansko in Norveško, ako ne bodo združeni in odporni ter samozavestni, tako je rekel v svojem nedeljskem govoru angleški predsednik Churchill. »Če bi danes stali vsi balkanski narodi trdno drug ob drugem in se opirali na podporo Turčije in Anglije, bi poteklo mnogo mesecev, predno bi nemška vojska in nemško letalstvo moglo kaj opraviti na jugovzhodu Evrope. Nekaj bi bilo na vsak način mogoče doseči, če vzamemo v obzir pomoč, ki bi jo nudili Anglija in Amerika v orožju.

»Tudi v Bolgariji so že prišle prve nemške predstraže« je rekel Churchill v svojem govoru. »Te napovedujejo, bližajoči se prihod Nemčije v to deželo. Imamo vtis, da je bolgarska vlada že pristala na to, da je več tisoč mož osebja nemškega letalstva že prišlo v Bolgarijo in tam zasedlo razna letališča, ki so odslej je vsak hip uporabna za nemška letala. Velike priprave za vkorakanje nemške vojske ali za njeno korakanje skozi Bolgarijo so že v teku. Morda se je prevoz nemških čet v tem trenutku že začel.

Jih ni, razen redkih. Na bolgarskih uradnih mestih so glede na Churchillove izjave o nemških četah izjavili, da nemških vojakov v Bolgariji ni, razen redkih vojaških instruktorjev, ki so prišli v Bolgarijo obenem z orožjem, ki ga je Nemčija dobavila Bolgariji.

V pričakovanju nemških napadov na Anglijo so tako na angleški kot na nemški strani velike priprave. Tudi odgovorni politični ljudje na obeh straneh povedo, da napad ne bo presenečenje. Napad na Anglijo »sta napovedala Hitler in njegov namestnik

Hess, pa tudi Göring. Na angleški strani je povedal predsednik Churchill, da je angleška vojska in pa tudi prebivalstvo pripravljeno, da sprejme napadalce z močno obrambo. Hess je rekel »da je največji vojni stroj vseh časov popolnoma pripravljen in bo v kratkem zadal bogatstvu zmagovalni končni udarec«. Rekel je, da bo zgodovina ožigosala vse tiste, ki so odgovorni za to, da so potegnili Evropo v vojno. Ofenziva sil osi se pripravlja razen tega tudi na drugih bojiščih ne samo na zahodu. Pričakovati moramo razen tega, da ne bo dolgo, ko se bodo odprla nova bojišča ne samo v Evropi, temveč tudi po ostalem svetu.

Dansko vojno brodovje plove pod nemško zastavo in z nemškimi mornarji od sobote dalje. S tem so spreminjena prvotna določila o premirju med Nemčijo in Dansko, ki so odredila, da ostane Danska gospodar nad svojim vojnim brodovjem. To vprašanje je bilo urejeno tako, da so Danci takorekoč prostovoljno predali svoje brodovje.

Vprašanje francoskega brodovja in francoskih kolonij povzroča stalne križe v francoski vladi. Maršal Petain in njegovi ožji pristaši se stalno branijo ugoditi Nemčiji, ki želi francosko brodovje porabiti za svojo vojno proti Angliji. Petain se prav tako brani sprejeti v vlado take ljudi, ki predajo brodovja zagovarjajo, ker je mnenja, da bi se to reklo ugoditi Nemčiji »po ovinkih«. Sklicuje se na to, da bi pre-